

به نام حضرت حق
جلّ جلاله

تأمین مالی

از محل منابع صندوق توسعه ملی

صندوق توسعه ملی

غلامحسن تقی نتاج - عضو هیأت عامل

بهمن ۱۴۰۳

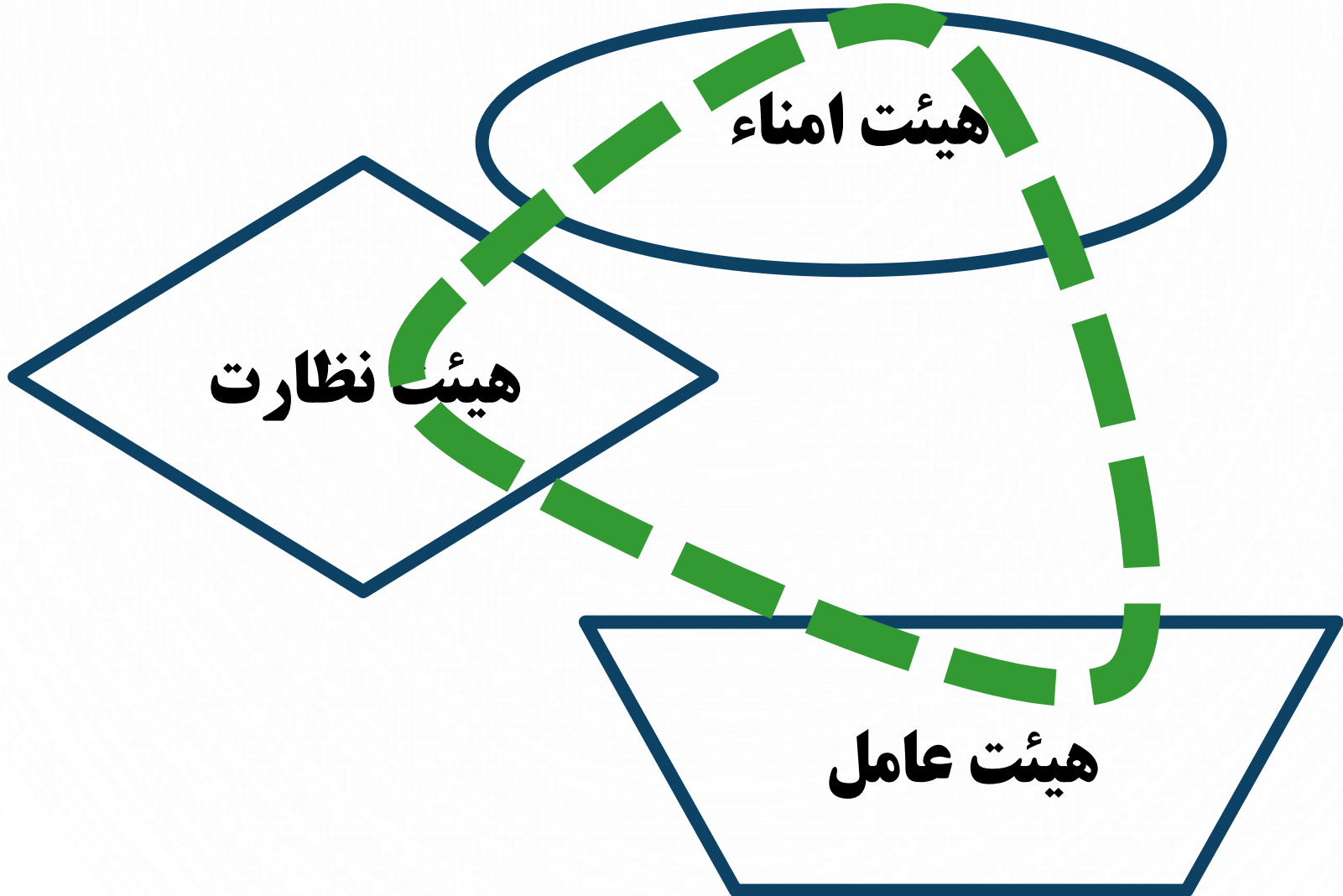
خلاصه ظرفیت‌های صندوق توسعه ملی

صندوق توسعه ملی با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تشکیل شد.

صندوق توسعه ملی براساس بند (۲۲) سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و ماده ۸۴ قانون برنامه پنجم توسعه و براساس تجارب حاصل از کارکرد حساب ذخیره ارزی و همچنین تجارب بین‌المللی در خصوص تشکیل صندوق‌های ثروت ملی در سال ۱۳۹۰ تأسیس شد.

ارکان سازمانی صندوق توسعه ملی

خلاصه ظرفیت‌های صندوق توسعه ملی

مطابق اساسنامه: اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به موسسات عمومی غیردولتی برای محورهای ذیل پیش بینی شد:

- تولید و توسعه سرمایه‌گذاری‌های دارای توجیه فنی، مالی و اقتصادی؛

- اعطای تسهیلات صادرات خدمات فنی و مهندسی به شرکت‌های خصوصی و تعاونی ایرانی برنده شده در مناقصه‌های خارجی؛

- و سرمایه‌گذاری در بازارهای پولی و مالی (داخلی و خارجی).

هیئت امنای صندوق توسعه ملی

دادستان کل کشور	رئیس جمهور (رئیس هیئت امناء)
نماینده کمیسیون اقتصادی مجلس	نماینده کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس
وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی	وزیر امور اقتصادی و دارایی
رئیس سازمان برنامه و بودجه (دبیر)	وزیر نفت
رئیس کل بانک مرکزی	
رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران (عضو ناظر)	رئیس اتاق تعاون ایران (عضو ناظر)

ب-۳) بند (۱) ماده (۴) شیوهنامه سرمایه‌گذاری داخلی صندوق توسعه ملی (مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۶ هیأت امناء)

انواع سرمایه‌گذاری‌های مجاز:

- ۶) اهرمی کردن منابع صندوق برای جذب سرمایه‌گذار خارجی در داخل کشور و ارائه انواع ضمانت‌های مورد نیاز سرمایه‌گذاری و اعطای تسهیلات اعتبار خریدار و فروشنده؛
- ۷) سایر ابزارهای مالی مورد تأیید نهادهای ناظر بازار پول و بازار سرمایه و بازار بیمه؛
- ۸) تملک و خرید سهام بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری غیربانکی و بیمه‌ای مجاز، صرافی‌ها و مؤسسات واسپاری (لیزینگ)، تعاونی‌های اعتباری و سایر نهادهای پولی و مالی مورد تأیید بانک مرکزی و تملک، خرید و ایجاد صندوق‌های مشترک؛
- ۹) تملک یا خرید سهام هرگونه بنگاه یا شرکت یا مؤسسه که دارای مجوز فعالیت اقتصادی بوده و فعالیت آن به موجب قوانین و مقررات مربوطه بلامانع است؛
- ۱۰) سرمایه‌گذاری در حوزه جسورانه و رمز ارزها و سایر روش‌های سرمایه‌گذاری به تشخیص هیأت عامل و با رعایت صرفه و صلاح صندوق؛

ب-۳) بند (۱) ماده (۴) شیوهنامه سرمایه‌گذاری داخلی صندوق توسعه ملی (مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۶ هیأت امنا)

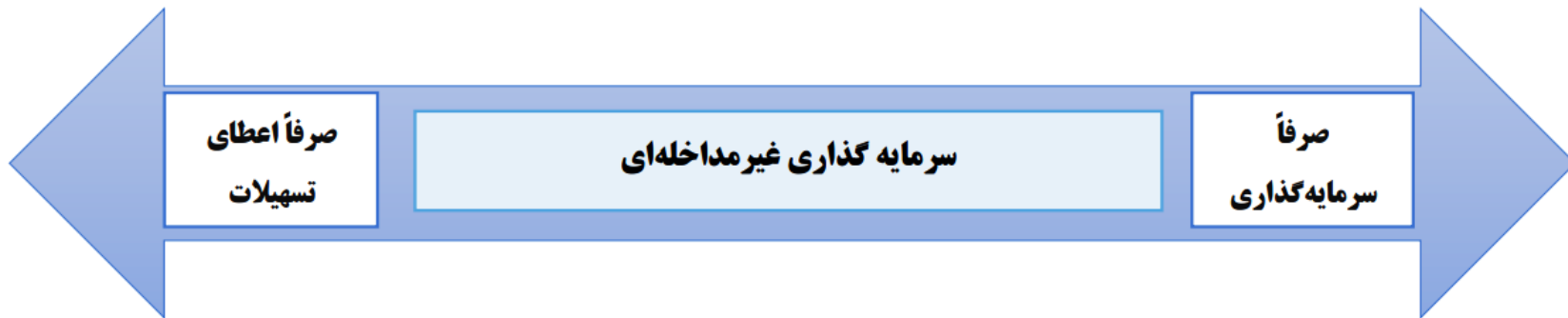
موارد تکمیلی سرمایه‌گذاری:

- در هر یک از موارد سرمایه‌گذاری فوق‌الذکر انجام عملیات بصورت ریال مبنای، ریال مانا و ارزی قابل انجام است و کلیه ضوابط و مقررات مربوط به منابع ارزی صندوق در خصوص رمز ارزهای صندوق نیز جاری و صادق است.
- خرید سهام شرکت‌هایی که از بورس یا فرابورس لغو پذیرش شدند، مجاز نمی‌باشد و باید پورتفوی سرمایه‌گذاری صندوق به گونه‌ای مدیریت شود تا از نگهداری سهامی که در معرض لغو پذیرش از تابلوهای بورس و فرابورس هستند، اجتناب شود.
- اعطاء و بازپرداخت تسهیلات، سپرده‌گذاری و سرمایه‌گذاری (به صورت ریالی، ریال مانا، ارزی و رمز ارز) از محل منابع صندوق در یک طرح اقتصادی یا پروژه بطور همزمان مجاز است. در این فرآیند، جایگزینی انواع ارز، رمز ارز با یکدیگر و با ریال مانا و بصورت متقابل مجاز است.

ب-۴) سرمایه‌گذاری غیرمداخله‌ای (I-HOPE)

در سال جاری، مجلس شورای اسلامی این اجازه را به صندوق داده که در طرح‌هایی که به سرمایه‌گذاری نیاز دارند، با شرایط خاص خود مشارکت داشته باشد. در راستای حفظ منابع صندوق، چابکی، متنوع نمودن ابزارهای سرمایه‌گذاری، نظارت بر جریان سرمایه‌گذاری، عدم مداخله اجرایی در مدیریت طرح‌ها، صندوق مدل I-HOPE را طراحی نموده است که نوعی مشارکت بدون بنگاهداری و یا سرمایه‌گذاری غیرمداخله‌ای است. یعنی در حالی که سود بیشتر و ریسک کمتری برای صندوق پیش‌بینی می‌گردد، صندوق از حالت منفعلانه به حالت فعالانه تغییر موضع می‌دهد.

ب-۴) سرمایه‌گذاری غیرمداخله‌ای (I-HOPE)

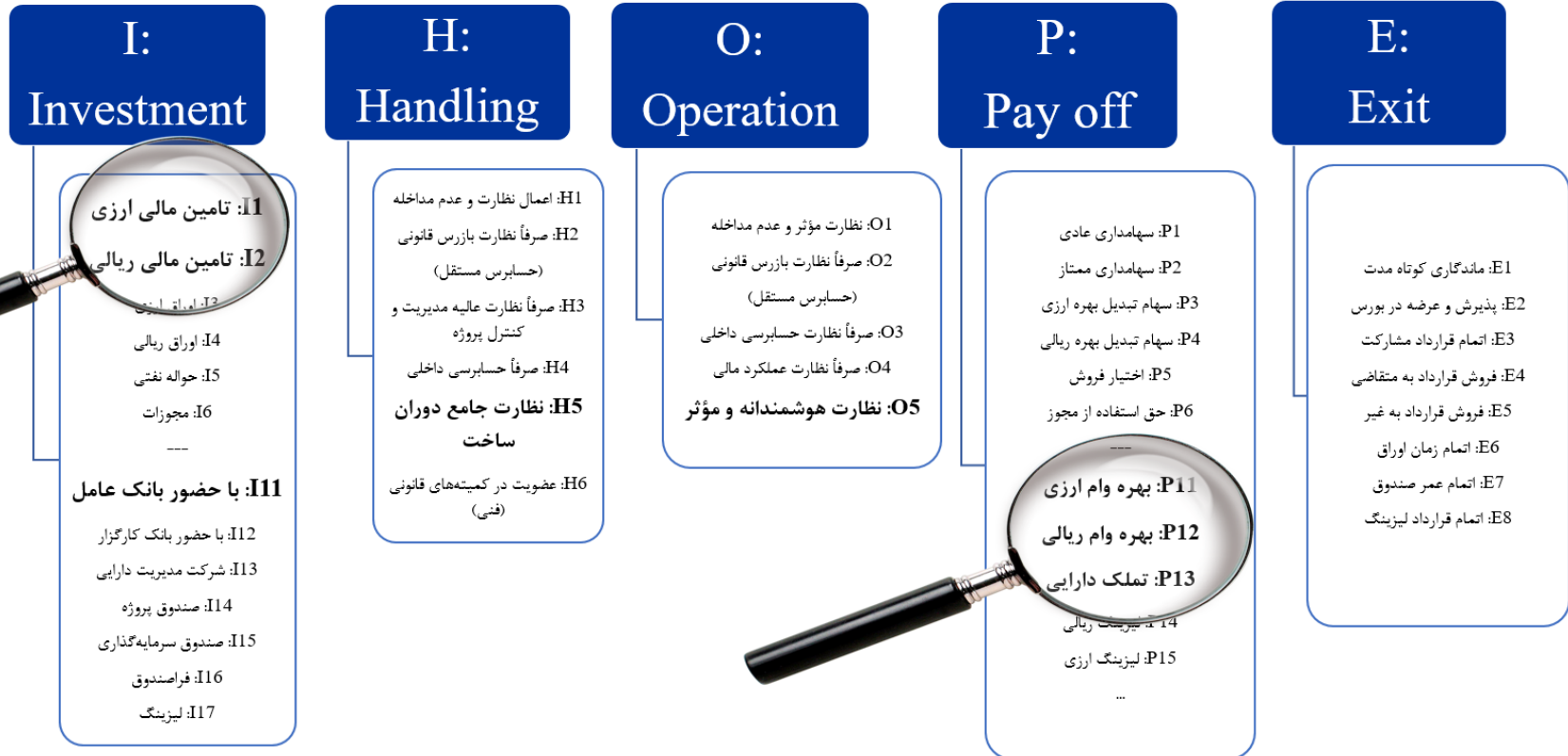
با اجرایی شدن این مدل سرمایه‌گذاری، عواملی همچون نوع طرح و مدل کسب و کار، سطوح دانش به کار گرفته شده، اهمیت سنجی و توانمندی، ریسک‌های طرح و صنعت، ساختار تأمین مالی و در نهایت تجارب قبلی اجرای طرح بر طراحی و انتخاب مدل سرمایه‌گذاری غیرمداخله‌ای موثر است که این چارچوب، فرآیند دقیق و اصولی ارزیابی طرح‌های سرمایه‌گذاری است.

مراحل یا بلوک‌های پنجگانه مدل (I-HOPE)

ب-۴) سرمایه‌گذاری غیر مداخله‌ای (I-HOPE)

شرایط اساسنامه‌ای صندوق برای اعطای تسهیلات ارزی/ریالی:

- ❖ بنگاه‌های اقتصادی که صرف‌نظر از نوع مالکیت بیش از بیست درصد (۲۰٪) اعضاء هیأت مدیره آن‌ها توسط مقامات دولتی تعیین می‌شوند دولتی محسوب می‌گردند و پرداخت از منابع صندوق به آن‌ها ممنوع است. (نوع مالکیت متقاضیان مشمول دریافت تسهیلات، می‌بایست خصوصی، تعاونی و یا وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی باشد)
- ❖ مجموع تسهیلات اختصاص یافته از منابع صندوق با عاملیت بانک‌ها به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تابعه و وابسته در هر حال نباید بیش از بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق باشد.

خلاصه روش‌های اعطای تسهیلات از محل منابع صندوق

۱- عاملیت ریالی - بر طبق قوانین بودجه کل کشور (سال‌های ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۳)

۲- عاملیت ارزی - بر طبق اساسنامه (از ابتدای تشکیل صندوق تاکنون)

۳- سپرده‌گذاری ریالی - ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) (از سال ۱۳۹۳ تاکنون)

۴- سپرده‌گذاری ارزی - بر طبق قوانین بودجه‌ای سنواتی و مواد (۸) و (۵۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری داخلی (از سال ۱۳۹۱ تاکنون)

روشهای تخصیص منابع مالی صندوق

قراردادهای سپرده‌گذاری ارزی

قراردادهای عاملیت ارزی

روشهای تأمین مالی

قراردادهای سپرده‌گذاری ریالی

قراردادهای عاملیت ارزی و
سپرده‌گذاری ارزی به شیوه

مانا

شیوه
جدید

فرآیند تأمین مالی طرح‌های ارزی

از محل قراردادهای عاملیت ارزی

متقاضی دریافت تسهیلات

ارائه طرح توجیهی به بانک

بانک عامل

(بررسی طرح توجیهی و انطباق با الزامات
نظام‌نامه‌ای و قراردادی صندوق)

تأیید طرح

عودت به بانک جهت
اصلاح طرح

صندوق توسعه ملی

(بررسی انطباق طرح با ضوابط)

تأیید طرح و اعلام
وصول به بانک

- ۱- انعقاد قرارداد متقاضی با بانک عامل،
- ۲- اعلام مسدودی به بانک مرکزی توسط صندوق،
- ۳- تأمین مالی طرح و واریز وجه باتوجه به شرایط قرارداد و طرح در یک یا چند مرحله

اولویت‌های نظام‌نامه‌ای صندوق برای اعطای تسهیلات ارزی:

فعالیت‌های واجد اولویت پرداخت تسهیلات ارزی صندوق مصوب هیأت امناء از سال ۱۳۹۴ به شرح زیر تعیین شده است:

- طرح‌ها و فعالیت‌های نفت، گاز، پتروشیمی، پالایشگاه.
- طرح‌ها و فعالیت‌هایی که بتوانند از محل **ارزآوری** ناشی از صادرات محصول خود نسبت به بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی به صورت ارزی اقدام کنند.
- طرح‌ها و فعالیت‌های حمل و نقل ریلی مشروط به بازپرداخت اقساط (اصل و سود) به صورت ارزی.
- طرح‌ها و فعالیت‌های نیروگاهی و آب شیرین‌کن‌ها مشروط به بازپرداخت اقساط (اصل و سود) به صورت ارزی.
- تولید انواع خودرو در راستای اجرای نوسازی ناوگان فرسوده حمل و نقل تجاری درون و برون شهری مشروط به تضمین بازپرداخت اقساط (اصل و سود تسهیلات) به صورت ارزی توسط دولت جمهوری اسلامی ایران (وزارت نفت). این تضمین در هر حال رافع مسئولیت بانک عامل در بازپرداخت اقساط تسهیلات (اصل، سود و وجه التزام) به صندوق نمی‌باشد
- تبصره: اعطای تسهیلات به طرح‌ها و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی با رعایت اساسنامه و نظامنامه بلامانع است.

شرایط نظام‌نامه‌ای صندوق برای اعطای تسهیلات:

❖ حداقل نرخ بازده داخلی مورد انتظار در طرح‌های ارزی

❖ طرح‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری برای بخش آب و کشاورزی: ۱۰٪

❖ سایر بخش‌ها و زیر بخش‌ها: ۱۵٪

❖ سهم آورده متقاضی (از کل هزینه‌های ارزی و ریالی) در طرح‌های ارزی

❖ حداقل ۲۵٪

❖ استثناءها:

- طرح‌های بخش تعاونی: ۲۰٪
- طرح‌های بخش آب و کشاورزی: ۲۰٪
- طرح‌های صادراتی: ۲۰٪
- مناطق کمتر توسعه یافته: ۱۰٪
- مؤسسات عمومی غیردولتی در مناطق برخوردار ۳۰٪ و در مناطق کمتر توسعه یافته ۱۵٪

معرفی تسهیلات مانایی در قالب قراردادهای عاملیت ارزی

❖ در سال ۱۴۰۱ و برای اولین بار در راستای اجرای مصوبه هیأت امنای محترم صندوق، در قالب شیوه‌نامه وصول مطالبات صندوق، چنانچه بانک و متقاضی تمایل داشته باشند، امکان دریافت تسهیلات در چارچوب ضوابط و شرایط تسهیلات مانایی فراهم شده است.

❖ وام مانایی، وام ارزی است که ضوابط، شرایط و محاسبات آن ارزی بوده لیکن پرداخت آن بصورت ریال مانا و بازپرداخت آن به صورت ارزی یا ریال مانایی (با تمایل تسهیلات گیرنده) صورت می‌پذیرد.

صندوق توسعه ملی

مراحل اعطای تسهیلات از محل منابع ارزی صندوق توسعه ملی

متقاضی

ارائه درخواست تسهیلات به بانک عامل برای اجرای طرح/فعالیت براساس اولویت‌های ابلاغی از سوی صندوق

بانک عامل

بررسی درخواست متقاضی در چارچوب قرارداد عاملیت و نظام‌نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات صندوق

بانک عامل

بررسی توجیحه فنی، مالی و اقتصادی طرح/بررسی فعالیت و اهلیت متقاضی و تصویب در ارکان اعتباری بانک

بانک عامل

تکمیل و ارسال شناسنامه اعتباری طرح تأیید شده در بانک به انضمام مستندات لازم به صندوق

صندوق

تطبیق مندرجات شناسنامه اعتباری با ضوابط اعطای تسهیلات ارزی در چارچوب نظام‌نامه ارزی و قرارداد عاملیت

صندوق

در صورت پذیرش اولیه طرح در صندوق، نامه اعلام وصول به بانک ارسال شده و در غیر اینصورت دلایل عدم تأیید جهت اصلاح به اطلاع بانک رسانیده خواهد شد.

بانک عامل

انعقاد قرارداد با متقاضی و ارسال تصاویر قرارداد، اقرارنامه درک و پذیرش ریسک نوسانات نرخ ارز به انضمام جداول پیش‌بینی زمانبندی بازپرداخت تسهیلات و مستندات واریز کارمزد تعهد به صندوق

صندوق

در صورت تکمیل بودن تمام مدارک صندوق مبلغ تسهیلات را نزد بانک مرکزی به نفع بانک عامل و به نام متقاضی مسدود می‌نماید.

بانک مرکزی

صدور مسدودی ارزی و اعلام آن به بانک و صندوق

بانک عامل

صدور LC و پرداخت تسهیلات با توجه به اسناد دریافتی

تامین مالی ۶۱ طرح در بخش نفت و گاز و پتروشیمی به مبلغ ۲۳/۳ میلیارد دلار

تامین مالی ۴۹ طرح در بخش نیروگاهی به مبلغ ۵/۴ میلیارد دلار و افزایش توان شبکه به مقدار ۸/۸۰۰ هزار مگاوات

تامین مالی ۴۱ طرح در بخش آهن و فولاد به مبلغ ۳/۳ میلیارد دلار

تامین مالی ۷ طرح در بخش حمل و نقل به مبلغ ۲/۴ میلیارد دلار

تامین مالی ۷ طرح در بخش آب شیرین کن و انتقال آب به مبلغ ۶۱۷ میلیون دلار

تامین مالی ۲۱۱ طرح در سایر بخش های اقتصادی به مبلغ ۴/۲۳۳ میلیارد دلار

خلاصه عملیات ریالی

عملکرد ریالی	تعداد قرارداد	مبلغ (همت)*
عاملیت ریالی	۲۱	۱۱,۸
سپرده گذاری ریالی	۱۲۹۵	۹۱,۷
اشتغال روستایی	۱۹	۱۰,۵
صندوق تثبیت بازار سرمایه	۱	۱۶,۱
جمع کل	۱۳۳۶	۱۳۰,۱

مراحل اعطای تسهیلات ریالی (از محل سپرده گذاری)

الف – مستندات قانونی اعطای تسهیلات ریالی از محل قراردادهای عاملیت:

- صندوق توسعه ملی از ابتدای تأسیس تا پایان سال ۱۳۹۳ به استناد قوانین بودجه سنواتی و تکالیف منظور شده از جمله مفاد بند ۱۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۰، بندهای ۱-۵ و ۲-۵ قانون بودجه سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، بندهای (د)، (ه) و (ع) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و در انطباق با اساسنامه صندوق، **جمعاً مبلغ ۲۱ همت با تعداد ۱۹ بانک عامل دولتی و خصوصی قرارداد عاملیت منعقد نمود که از این مبلغ جمعاً بالغ بر ۱۲ همت به طرحها و پروژههای معرفی شده از طرف بانکهای عامل، اختصاص یافته است.**

خلاصه عملکرد قراردادهای سپرده‌گذاری ریالی

صندوق از ابتدای سال ۱۳۹۴ تاکنون، جمعاً مبلغ **۸۳ همت** با تعداد ۲۲ بانک عامل دولتی و خصوصی قرارداد سپرده‌گذاری ریالی منعقد نمود که از این مبلغ جمعاً بالغ بر **۶۰ همت** به **۱۱۵ هزار** از طرح‌ها و پروژه‌های مصوب بانک‌های عامل، اختصاص یافته است.

اولویت‌های نظام‌نامه‌ای صندوق برای اعطای تسهیلات

❖ مربوط به سپرده‌گذاری منابع ریالی:

الف) صنعت و معدن:

- ۱- سرمایه در گردش طرح‌ها و فعالیت‌های تولیدی
- ۲- طرح و فعالیت‌های صادراتی
- ۳- طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید و توسعه‌ای (طرح‌های ایجاد)
- ۴- طرح‌های سرمایه‌گذاری ایجاد و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل ریلی

ب) گردشگری:

احداث و تأمین تجهیزات هتل، مراکز اقامتی، مراکز تفریحی و مجتمع‌های رفاهی و بین‌راهی

اولویت‌های نظام‌نامه‌ای صندوق برای اعطای تسهیلات ❖ مربوط به سپرده‌گذاری منابع ریالی (ادامه):

ج) آب و کشاورزی، محیط زیست و منابع طبیعی:

الف) احداث گلخانه و تولید محصولات گلخانه‌ای

ب) طرح‌ها و فعالیت‌های زیربخش شیلات: پرورش ماهیان دریایی در قفس، گرم آبی، سرد آبی، خاویاری، میگو و تجهیزات صیادی

ج) افزایش بهره‌وری مصرف آب از طریق روش‌های نوین آبیاری و فناوری‌های روزآمد و نیز طرح‌های تأمین، تصفیه و انتقال آب

د) خدمات مکانیزه کشاورزی

هـ) طرح‌های زیست محیطی و منابع طبیعی

و) طرح‌های جدیدالاحداث و توسعه‌ای واحدهای دامپروری با اولویت طرح‌های توسعه‌ای

ز) طرح‌های جدیدالاحداث، توسعه‌ای و تکمیلی زنجیره‌های گوشت قرمز، گوشت سفید و شیر با اولویت طرح‌های توسعه‌ای

ح) طرح‌های نوسازی واحدهای دام، طیور و آبزیان که در زنجیره تولید قرار دارند

ط) کشت گیاهان دارویی

ی) طرح‌ها و فعالیت‌های اصلاح، نوسازی، جایگزینی و احداث باغات به ویژه نخیلات و مرکبات

اشخاص مجاز دریافت تسهیلات از محل

سپرده گذاری های ریالی

تمام اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی ثبت شده در ایران و بنگاه های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی دارای اهلیت که مطابق اساسنامه خود فعالیت نموده و براساس مقررات بانک مرکزی منعی برای دریافت تسهیلات بانکی ندارند.

تبصره ۱: پرداخت تسهیلات به مؤسسات و شرکتهایی مجاز است که **حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) سهام** یا سهم الشرکه آنها مستقیم و یا با واسطه اشخاص حقوقی **متعلق به اشخاص حقیقی** باشد.

تبصره ۲: پرداخت تسهیلات به اشخاص حقوقی و بنگاه های اقتصادی که صرف نظر از نوع مالکیت، بیش از بیست درصد (۲۰٪) **اعضاء هیأت مدیره** آنها توسط مقامات دولتی تعیین می شوند، ممنوع است.

تبصره ۳: مؤسسات و شرکتهایی که اکثریت مطلق سهام آنها متعلق به مؤسسات عمومی و عام المنفعه نظیر موقوفات، صندوق های بیمه ای و بازنشستگی و مؤسسات خیریه عمومی است، در حکم مؤسسات و شرکتهای متعلق به نهادهای عمومی غیردولتی هستند.

سایر شرایط نظام‌نامه‌ای اعطای تسهیلات ریالی

❖ حداقل نرخ بازده داخلی مورد انتظار در طرح‌های ریالی

❖ طرح‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری بخش آب و کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی،

منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری: ۱۶٪

❖ طرح‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری بخش صنعت و معدن: ۲۱٪

❖ سهم آورده متقاضی (از کل هزینه‌های ارزی و ریالی) در طرح‌های ریالی

❖ حداقل ۲۵٪

❖ استنهاها:

- طرح‌های بخش تعاون: ۲۰٪
- طرح‌های بخش آب و کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست: ۲۰٪
- طرح‌های صادراتی: ۲۰٪
- مؤسسات عمومی غیردولتی: ۳۰٪
- مناطق کمتر توسعه یافته: ۵٪ کمتر از درصدهای مشابه فوق

با تشکر از توجه
شما